

ISTIROHAT BOG'LARIDA JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH IJTIMOIY EHTIYOJ SIFATIDA

Abdullayev Sarvarjon Shuxrat o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti

Magistratura tinglovchisi, Mayor

ANNOTATSIYA

Parklar har qanday jamoaning ajralmas qismi bo'lib, dam olish va dam olish uchun boshpana bo'lib xizmat qiladi. Biroq, ushbu jamoat joylaridan to'liq bahramand bo'lish uchun jamoat xavfsizligini ta'minlash juda zarur. Parkka boruvchilarning xavfsizligi ustuvor vazifa bo'lishi kerak, chunki bu odamlarning umumiy farovonligi va qoniqishiga bevosita ta'sir qiladi. Shu maqsadda hamma uchun xavfsiz muhitni kafolatlash uchun turli chora-tadbirlar amalga oshirilishi mumkin.

***Kalit so'zlar:** jamoat xavfsizligi, foydali tomonlari, faol jamiyat, salomatlik, havoni tozalash.*

ABSTRACT

Parks are an integral part of any community and serve as a haven for recreation and relaxation. However, in order to fully enjoy these public spaces, it is essential to ensure public safety. The safety of park goers should be a priority as it directly affects the overall well-being and satisfaction of the people. To this end, various measures can be taken to guarantee a safe environment for all.

***Key words:** public safety, benefits, active society, health, air purification.*

KIRISH

Parklar jamiyat uchun foydalidir, chunki ular jamiyat a'zolari uchun xavfsiz yig'ilish va tabiatdan zavqlanish uchun joy yaratadi, bolalar ota-onalarining nazorati ostida o'ynashlari mumkin va jamiyat a'zolari o'zlarining sog'lig'ini u bilan yaxshilashlari mumkin.

Sizning jamiyatingiz bog'lar va dam olish maskanlaridan to'liq foyda olishlari uchun bu joylar jozibali dizaynlarga, qulayliklarga va hamma uchun o'yin maydonlariga ega bo'lishi kerak. Bog'lar va o'yin maydonchalarining ahamiyati va ular sizning jamoangizga qanday foydali qo'shimchalar bo'lishi mumkinligi haqida bilib oling.

Jamoat bog'lari shaharlarda yoki shaharchalarda joylashgan bo'lib, ularning maqsadi atrofdagi jamoaga asoslangan keng ko'lamli dam olish ehtiyojlarini qondirishdir. Ushbu istirohat bog'larida barcha yoshdagi mehmonlarni bir kun

davomida faol va jo'shqin ushlab turish uchun ko'plab tadbirlar va qulayliklar mavjud.

Jamoat bog'larida odatda sayr joylari hamda pavilyonlar va hammom, avtoturargoh, yopiq dam olish maskani, tadbir maydoni va saytdagi park xizmatchilari kabi boshqa qo'shimcha imkoniyatlar mavjud.

Bog'larning afzalliklari ularni atrofdagi aholi uchun juda foydali bo'lmasdan qolmaydi. Shaharlarda jamoat bog'lari aholining tabiatdan zavqlanishi va faol bo'lishining yagona variantlaridan biri bo'lishi mumkin. Turli xil qulayliklardan tashqari, jamoat maydonchalari va bog'lar boshqa ko'p jihatdan foydalidir:

- Jamiyat identifikatsiyasiga hissa qo'shadi;
- Faol va passiv dam olish imkoniyatlarini taqdim etish;
- Barcha yoshdagilarga murojaat qilish;
- Jamiyat salomatligi va farovonligiga hissa qo'shish;
- Qimmatbaho yashil maydon yaratish.

Parklar ko'p sabablarga ko'ra odamlar uchun foydalidir va ular mahalliy o'simliklar va hayvonlar uchun ham foydalidir. Ayniqsa, shaharlar kabi shaharlarda bog'lar mahalliy flora va faunaning o'sishini rag'batlantirish uchun samarali maydon hisoblanadi. Bu hududni yovvoyi tabiat uchun yanada jozibali va xavfsiz qiladi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Parklar va o'yin maydonchalari jamoalarning qalbiga aylanishi mumkin, ya'ni jamoani rejalashtiruvchilar ushbu dam olish joylarini yuqori ustuvorliklarga aylantirishlari kerak. Parklar jamiyatni obod qiladigan yashil maydonlardan ko'proq. Aholi, bolalar va mahalliy hukumatlar mahalliy park yoki o'yin maydonini yaratishdan foyda ko'rishadi.

Jamoat bog'lari odamlarni jismoniy sog'lig'ining o'ziga xos jihatlarini nazorat qilishga yoki kuchli va sog'lom jamoalar uchun umumiy sog'liq uchun foyda ko'rishga undashi mumkin. Parklar va dam olish maskanlari ruhiy salomatlikni yaxshilashga yordam beradi, bu esa sog'lomlashtirish imtiyozlarini jismoniy salomatlikni yaxshilashga yordam beradi.

Parklarga tez-tez tashrif buyurish depressiya va xavotirni kamaytirishga yordam beradi va parklarda mashq qilish stressni kamaytiradi va kortizol darajasini 15% ga kamaytiradi. Tabiatdan ilhomlangan manzaralarni shunchaki ko'rish kamroq qo'rquv va g'azab, ko'proq e'tibor va tinchlik haqidagi xabarlarga olib keladi.

Odamlar yaqin atrofda parkga ega bo'lganda, ular sog'lom va faol hayot tarzi uchun ochiq joylarga osongina kirishlari mumkin. Kasalliklarni nazorat qilish va oldini olish markazlari (CDC) xabar berishicha, amerikaliklarning 50% dan kamrog'i parkdan yarim mil uzoqlikda yashaydi, hatto kamroq odamlar xavfsiz yurish yoki

jamoat joylariga kirishlari mumkin bo'lgan hududda yashaydilar. Jamoat bog'lariga sarmoya kiritish ko'pchilik amerikaliklarga erkin mashq qilishlari va kundalik hayotlaridan dekompressiya qilishlari mumkin bo'lgan jamoat ochiq joylariga kirish imkoniyatini berishi mumkin.

Jamiyatlar o'z aholisining farovonligini oshirishi kerak. Dam olish maskanlarini yaratish ham ong, ham tana ehtiyojlarini qondirishning bir usuli hisoblanadi. Jamiyat a'zolari parkdan itlarini sayr qilish, basketbol o'ynash, velosipedda yurish yoki do'stlari bilan sayr qilish uchun foydalanishlari mumkin. Bo'sh joydan qanday foydalanishni tanlashlaridan qat'iy nazar, ular parkning jamoaga taqdim etadigan jismoniy, ruhiy va ijtimoiy salomatlik imkoniyatidan o'ziga xos tarzda foyda olishlari mumkin.

Shaharlarda avtomobillar va sanoat korxonalaridan havoning ifloslanishi aholi uchun xavfli darajaga yetishi mumkin. Dam olish joylarida daraxt ekish bu muammo bilan kurashishi mumkin. Bir tadqiqot shuni ko'rsatadiki, hatto bir gektar daraxt ham atmosferadan 40,7 tonnagacha karbonat angidridni olib tashlashi mumkin. Assortiment daraxt turiga va uning yoshiga bog'liq bo'lsa-da, daraxtlarni o'z ichiga olgan bog'lar kabi jamoat joylari shahar va mahallalarga ekologik toza yechimlarni olib kirishga yordam beradi.

Ushbu yashil maydonlardan eng katta foyda olish uchun shaharlar havoning ifloslanishiga qo'shimcha hissa qo'shadigan texnik uskunalardan foydalanishni kamaytirishi kerak. Yashillikning havo ifloslanishini kamaytirish va iqlim o'zgarishiga qarshi kurashda qo'shgan hissasi shaharlardagi bog'lar va o'yin maydonchalarining ahamiyati sabablaridan biridir.

Odamlar parklarni izlaydilar, chunki ular tabiiy muhit va ijtimoiy muhit bilan aloqa o'rnatadilar, bu do'stlar bilan uchrashish, boshqalarni tomosha qilish va ko'rish imkoniyatini beradi, bularning barchasi qulaylik va xavfsizlik tuyg'usini o'rnatishga yordam beradi. Yaxshi ishlab chiqilgan va yaxshi foydalanilgan bog'lar va dam olish maskanlari mahalliy jamoalar uchun katta boylikdir. Ammo parklar xavfli bo'lib qolganda va natijada jamiyat uchun o'z qiymati va foydasini yo'qotganda, bu aktiv tezda javobgarlikka aylanishi mumkin.

Park va dam olish maskanlarini xavfsiz saqlash jamiyat salomatligining kalitidir va ulardan foydalanish darajasi bilan bevosita bog'liqdir. Fuqarolar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar vazifa kuchi Markaziy bog'dan foydalanish va xavfsizligi bo'yicha parkdan foydalanish darajasi va xavfsizlikni idrok etish o'rtasida to'g'ridan-to'g'ri bog'liqlik borligini aniqladi: ijobiy faoliyatga jalb qilingan mehmonlar soni qancha ko'p bo'lsa, foydalanish darajasi ham shuncha ko'p bo'ladi.

Bu anti-ijtimoiy xatti-harakatlarni to'xtatadi. "Taskforce" dam olish dasturlarini yaxshilangan xavfsizlik bilan bog'lab, kengaytirilgan dam olish tashabbuslariga e'tibor ko'proq foydalanishni rag'batlantiradi va oxir-oqibat xavfsizroq park muhitini yaratadi. Parklarda va ochiq joylarda xavfsizlik masalasini hal qilish murakkab vazifadir. Muammoni faqat dizayn yoki bitta harakat bilan hal qilib bo'lmaydi.

Xavfsiz park maydonlarini yaratish va saqlash uchun zarur bo'lgan narsa dizayn, dasturlash, texnik xizmat ko'rsatish va fuqarolarning ishtirokini o'z ichiga olgan integral strategiyadir. Park xavfsizligi tadqiqotidagi asosiy topilma park va rekreatsiya o'rtasida bog'liqlik borligini ko'rsatadi.

Foydalanish va xavfsizlik: odamlar parklardan ijobiy va ko'p miqdorda foydalansa, hamma odamlar o'zlarini xavfsizroq his qilishadi. Ushbu topilmalarni tushuntiruvchi omillar ko'kalamzorlashtirishning jamiyat va shaxsiy farovonlikni yaxshilashdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Tabiiy muhitda o'tkaziladigan vaqt aqliy charchoqni ketkazadi, bu esa o'z navbatida psixologlar tomonidan zo'ravonlikning kashshoflari sifatida tan olingan e'tiborsizlik, asabiylashish va impulsivlikni yengillashtiradi.

Yashil maydonlar ham qo'shnilar o'rtasida tez-tez va tasodifiy aloqani qo'llab-quvvatlaydi. Park qanday qilib xavfsiz deb baholanadi? Ko'p jinoyat statistikasiga qarash orqali, lekin bu foydasiz bo'lishi mumkin.

Ko'pgina jinoyatlar, xususan jinsiy tajovuz, odatda xabar qilinmaydi va past jinoyatchilik statistikasiga aslida odamlar yuqori xavfli deb hisoblagan joylardan ketishlari ta'sir qilishi mumkin. Shunday qilib, bo'shliq xavfsiz yoki yo'qligini baholashda hislar muhimroq bo'lishi mumkin.

Xavfsizlik auditi usuli birinchi marta Kanadada METRAC (ayollarga qarshi jamoat zo'ravonligi) bo'yicha Metro harakat qo'mitasi va Shimoliy Amerika bo'ylab shahar muhitida sezilgan xavfni baholash uchun muvaffaqiyatli ishlatilgan. Xavfsizlik auditi jarayoni ma'lum bir makon foydalanuvchilarining ishtiroki va fikr-mulohazalariga asoslanadi. Bu jismoniy muhitni baholashga imkon beradi

Foydalanuvchilar xavfsizlik muammolarini aniqlashda ishtirok etganda, ular yechimning ajralmas qismiga aylanadi. Jamiyatga asoslangan xavfsizlik tekshiruvlari natijalari shaxsiy xavfsizlikni oshirish strategiyasini yaratish va amalga oshirish uchun muhim boshlang'ich nuqtadir. Auditlar, shuningdek, parklarni xavfsizroq qilish uchun dizayn, operatsion va dasturiy yechimlarni inventarizatsiya qilishni ta'minlaydi.

XULOSA

Jamoat joylari sifatida bog'lar dam olish va dam olishni istagan shaxslar uchun xavfsiz boshpana berish uchun mo'ljallangan. Jamoat xavfsizligini ta'minlash parkga

tashrif buyuruvchilar qo'rquv va tashvishsiz ushbu joylardan to'liq bahramand bo'lishlarini kafolatlashning asosiy maqsadi bo'lishi kerak.

Samarali yoritish, tez-tez patrullik qilish, kuzatuv tizimlari, aniq belgilar, jamoat xavfsizligi ustaxonalari va huquqni muhofaza qilish organlari bilan hamkorlik kabi turli xil strategiyalarni amalga oshirish orqali jamoalar hamma uchun behavotir va xavfsiz muhit yaratishi mumkin. Faqatgina jamoaviy sa'y-harakatlar orqali biz parklarda jamoat xavfsizligiga bo'lgan ijtimoiy ehtiyojni qondirishimiz, jamiyat farovonligini oshirishimiz va barcha shaxslar uchun hayot sifatini oshirishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. Bryant Park Case Study, jamoat joylari uchun loyiha, 2005-yil;
2. Shaharlar xavfsizroq mahallalarni yaratish uchun bog'lardan qanday foydalanadilar, shahar bog'lari forumi bo'yicha brifing hujjatlari, Amerika rejalashtirish assotsiatsiyasi, 2012-yil;
3. Jim Xilborn, shahar bog'larida jinoyatchilik va tartibsizlik bilan shug'ullanish, AQSh adliya vazirligi, jamiyatga yo'naltirilgan politsiya xizmatlari idorasi. 2009-yil;
4. Mark Frensis, FASLA, landshaft arxitekturasi uchun amaliy ish usuli, Bryant Park Case Study, landshaft arxitekturasi fondi, Washington, Kolumbiya, 1999-yil.